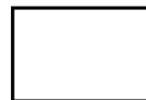

Krótki Podręcznik Stymulacji Rozwoju ZASADY UCZENIA

Podczas uczenia nowych umiejętności należy określić plan i cele oddziaływań. W tym wspomogą Was terapeuci. Zaczynamy od umiejętności, które są najbliższe funkcjonowaniu dziecka. W czasie pandemii warto skupić się na uczeniu tych zachowań, które w największym stopniu pozwolą na spokojne i zgodne funkcjonowanie całej rodziny w momencie „zamknięcia”. Pamiętajmy, że czasem, choć to trudne, jest to nasza inwestycja w spokojne życie rodzinne, a dla naszych dzieci warunek dobrego i samodzielnego funkcjonowania społecznego. Poniżej przedstawiamy kilka zasad, o których należy pamiętać podejmując się uczenia, trenowania, doskonalenia, stymulowania rozwoju. Ważne zasady uczenia:

- **parowanie** - należy upewnić się, że osoby, miejsca i sytuacje, które związane są ze stawianiem dla dziecka wymagań dobrze się kojarzą, są pełne wzmocnień. Jest to warunek budowania dobrej motywacji. Jeśli chcesz uczyć przy stole, wykonuj tam także przyjemne dla dziecka zadania (lepienie z ciastoliny, oglądanie książeczek itd.). Podejmuj te aktywności, które sprawiają, że stolik będzie miejscem przyjemnym, tak by polecenie „usiądź przy stoliku/biurku” nie powodowało oporu i ucieczki. Do ćwiczenia trudnych dla dziecka aktywności wykorzystuj lubiane przedmioty, przeplataj aktywności trudne i lubiane. Ważne jest też, aby chwalić dziecko za sukces. Czasem wystarczy słowna pochwała, czasem warto „ciesząc się” włączyć mocniejszy docisk (masażyk) lub łaskotanie- w zależności od preferencji dziecka. Dobre parowanie sprawi, że dziecko będzie chciało angażować się w proponowane aktywności, ponieważ będzie pamiętało, że jest to „fajne”.
- **stopniowanie trudności** - to bardzo ważna zasada, zwłaszcza w pracy w domu, który dziecku często kojarzy się bardziej z możliwością swobodnej zabawy. Nowych umiejętności zawsze chcemy uczyć bazując na poczuciu sukcesu. Umiejętności z deficytowych sfer (warto ustalić dobry plan terapeutyczny z uwzględnieniem sfery najbliższego rozwoju) należy wprowadzać zaczynając od łatwych, o małym natężeniu lub od krótkich serii.
 - zadania typu „ułóż tak samo” najlepiej zacząć od prostego zadania z małą ilością elementów i zawierającą 2-3 powtórzenia, stopniowo zwiększając trudność, można wtedy wykonać większą ilość krótkich serii w ciągu dnia,
 - jeśli dziecko potrafi przy stoliku wytrzymać 3 minuty, zacznijmy od 3 minutowych zadań, po których można odejść (na naszych zasadach, nie jako ucieczka), stopniowo zwiększajmy czas, pamiętając o fajnej aktywności po skończeniu zadania i chwaleniu dziecka w międzyczasie za ładne siedzenie przy stoliku,
 - jeśli trenujemy kolorowanie, zacznijmy od figury o dużej powierzchni, której kontur będzie miał nawet 2 cm, stopniowo zmniejszamy figurę, zmniejszamy kontur.

Stopniowanie trudności gwarantuje dobrą motywację i buduje umiejętność bez konieczności pokonywania oporu dziecka zwłaszcza w zadaniach szczególnie trudnych.

- **korygowanie** - to ważne zagadnienie, kiedy uczymy dziecko w domu. Ważne jest, aby nie uczyć nieprawidłowego sposobu wykonania oraz żeby „nie wykonywać czegoś za dziecko”. Ponieważ chcemy pracować nad precyzją, wskazane jest takie dobieranie zadania, żeby móc również bez oporu wyegzekwować wykonanie zadania zgodnie z założonym przez nas kryterium. Korygowanie, to wyegzekwowanie dokładności, samodzielnego dokładnego wykonania -
 - jeśli dziecko układa coś niepoprawnie (np. puzzle), podajemy ponownie wzorec- wkładamy puzzle, następnie go wyciągamy, prosimy by dziecko ułożyło jeszcze raz samo! (jeśli błąd się powtarza, a nie podejrzewamy unikania wymagania, oznacza to, że zadanie jest za trudne na ten moment i umiejętność musimy dopiero zbudować, zacząć od prostszych puzzli),
 - jeśli prosimy, by dziecko włożyło coś delikatnie do pudełka, a dziecko wrzuca zabawkę, wyciągamy ją, wkładamy mówiąc „tak jest delikatnie”, następnie wyciągamy i prosimy, by włożyło delikatnie.

Korygowanie pozwoli nam zobaczyć, gdzie mamy do czynienia z uczeniem się umiejętności, a gdzie z czynnym lub biernym oporem, trudnością z kontrolą wykonania lub trudnością z proszeniem o pomoc (więcej informacji zawarte zostanie w części „analiza zachowania”),
- **kontrola poleceniowa** - to sformułowanie oznacza, że dziecko ma generalnie nawyk słuchania naszych poleceń. Jest to coś, co budujemy wykorzystując parowanie, stopniowanie trudności, ale przede wszystkim naszą konsekwencję. Pamiętajmy, że za każdym razem gdy wydajemy polecenie, tworzymy u dziecka nawyk reagowania, wzmacniamy rozwój uwagi słuchowej, ale także uczymy języka tworząc połączenie między wyrazem, sformułowaniem, a czynnością, sytuacją. Zwróćmy uwagę, kiedy wydajemy polecenia (wyegzekwujemy wykonanie), a kiedy zadajemy pytanie (wyegzekwujemy odpowiedź). Tworzenie kontroli poleceniowej to trudny i często długi proces.
- **skuteczne wydawanie poleceń** - tworząc kontrolę poleceniową, obok parowania i stopniowania trudności, ważne jest, aby polecenia były „skuteczne”:
 - pamiętajmy, żeby upewnić się, że dziecko uważa. W tym celu znajdziemy się w polu widzenia dziecka, jeśli to możliwe nawiążmy kontakt wzrokowy, bądźmy na wysokości twarzy dziecka,
 - upewnijmy się, że dziecko rozumie. Możemy wspomóc przekaz gestem, wskazaniem, prezentacją przykładu,
 - dziecko musi polecenie zarejestrować i zapamiętać, utrzymać w pamięci od wydania do wykonania - możliwe, że trzeba będzie je w trakcie powtórzyć (jeśli nie będą to zachowania związane z oporem, konieczne będzie trenowanie pamięci słuchowej),
 - dziecko polecenie musi wykonać. Pamiętajmy, żeby nie dawać poleceń zbyt trudnych (być otwartym na udzielanie pomocy, korygowanie, informacje „nie umiem”), ale też motywować do samodzielnego wykonania, ukończenia aktywności.
- **generalizowanie** - to upewnienie się, że dziecko potrafi wykonać dane zadanie na różnym materiale, w różnych miejscach, przy różnych osobach i utrzymuje umiejętność w czasie. Wiele z umiejętności dzieci było już trenowane, teraz ważne dla nas jest to, żeby utrzymać je w czasie. Warto porozmawiać z terapeutą prowadzącym, co jest najważniejsze do utrzymania, co jest możliwe do trenowania w domu, jak generalizować umiejętności.